

Laibacher Diöcesanblatt.

Nr. 5.

Inhalt: I. Kronika fare Ternovske na Notranjskem, spisal J. Bilc. (Konec.)
— II. Zur kirchlichen Begräbnisfrage. (Fortsetzung.) — III. Kanonische Visitation und
Firmung. — IV. Konkurs-Verlautbarung. — V. Chronik der Diöcese.

1880.

I.

Kronika fare Ternovske na Notranjskem.

Spisal J. Bilc.

(Konec.)

VII.

Nekoliko besed o Ternovski šoli.

Dasiravno je vpliv cerkve do šole v novem času zelo zmanjšan ter nadzorstvo duhovnikom preveč odvzeto, vendar ostane šola vedno cerkve pervorojena hčerka. Večidel je cerkev šole povsod ustanovila ter zanje skerbno se trudila. In kaj postanejo šole po kmetih, ako jim cerkev svoj dobrodejen vpliv odtegne? Še vedno misli in govori cerkev s svojim Božjim ustanovnikom: „Dajte otročičem k meni!“ Zatorej hočemo tudi v našej kroniki par besed ob ustanovljenji šole Ternovske spregovoriti.

Šole so bile vedno in povsod glavno sredstvo za omiko narodov in vir blagostanju.

Da je naše ljudstvo v omiki in blagostanju zelo zaostalo, temu je mnogo krivo bilo pomanjkanje dobrih narodnih učilnic. Malo katera fara na kmetih je bila tako srečna, da bi se bila v preteklem veku z dobra učilnico ponašati zamogla. Tudi vélika Ternovska fara ni imela svoje šole. Le kak privaten, branja in pisanja zmožen človek je otroke včasih nekoliko podučeval. Malokedo je znal brati, še bolj redki so bili oni, ki so peró sukati znali. Kako se pač časi spreminjajo! Kmaldo ne bo po naših vaseh mlajšega človeka, da ne bi znal „na bukvice moliti“. Pa saj je to lahko. Pred 60. leti ni bilo v fari nobene šole, zdaj so šole v Ternovem v Knežaku, v Harijah, v Postenjah, na spodnjem Zemonu, in v Verbovem.

Šola v Ternovem se je pa tako ustanovila: 11. dan meseca augusta 1814 se je združilo 15 možakov, ki so obljubili in se pismeno zavezali, da hoče sleherni po 25 gld. plačevati na leto za šolo in to skozi 3 leta. Z nabrajnimi 325. gld. se ima plačati učitelj, čigar služba naj se nemudoma razpiše. Učitelj naj se zaveže, da bo dečke tudi v petju in v godbi podučeval, kar je prvi učitelj Slavik, rodom Čeh, tudi vestno in marljivo spolnoval. Še sedaj se spominjajo stari ljudje, kako dobro so mladenči o večih slovesnostih v cerkvi peli in godli. To ustanovitvev kaže pogodba hranjena v šolskem arhivu, podpisana ali podkrižana po vseh petnajstih ustanovnikih.

V začetku ni imela šola svojega poslopja, ampak po privatnih hišah so najemali sobe za šolo. Še le nekaj let pozneje, ko je župnija sama ustanovila „farno šolo,“ je tadanji šolski nadzornik v imenu faránov kupil staro Severjevo hišo.

Že leta 1849 je učitelj Klemenčič pisal, da je šola v silno slabem stanju. Leta 1866 je fara staro šolo prodala in novo sozidala. Stalo je to zidanje faro 15000 gld., pa žalibog, da je zelo slabo razdeljeno in jako nepraktično zidano, tako da vedno prostora primanjkuje. 11. novembra 1866 je dekan Grašič po božji službi vpričo velike množice ljudstva novo šolo slovesno blagoslovil. Leta 1856 je prišel drugi učitelj v Ternovo, in l. 1878 lje bila že 3. učiteljska služba razpisana in podeljena. — Omenjeno je že bilo, da v Harijah gosp. ekspozit podučuje v šoli, in da so šole še na treh drugih krajih. Žal, da so te šole brez katehetov, ker nemogoče je duhovnom v oddaljene vase v šolo hoditi; posla dovolj imajo že z domačimi šolami.

VIII.

Imenitnejši dogodki po letih uversteni.

Opisali smo v prejšnjih oddelkih Ternovsko faro v krajepisnem, statističnem in zgodovinskem obziru ter čestite bralce ž njo nekoliko soznali. Naj jim sedaj še važneje in bolj zanimive dogodbe po letih uverstene podamo. Kar je uže v prejšnjih oddelkih bolj obširno popisane, to hočemo tu le ob kratkem navesti. Kar je manj važno in le fari zanimivo, hočemo izpustiti, in vse, kar je v farni spomenici na tanko in obširno zapisanega, hočemo tukaj le s par besedami omeniti.

Marsikaj, kar spada sicer le v domačo kroniko, smo tukaj zato zapisali, da se v teh listih, kateri se skerbno v farne arhive spravljajo, ohrani ter tako pozabljenja obvaruje.

Kar nema sedaj za nas znabiti nič veljave, nič mikavnega, to postaja v teku let vedno bolj znamenito, in kar mi sedaj kot malenkosti znabiti preziramo, to bodo naši potomci z veseljem čitali, kakor je nam iz preteklosti vsaka čertica mikavna.

V domačo spomenico se imajo zapisovati tudi take dogodbe, katere zadevajo celo deželo, vso škofijo; slovesnosti, katere so bile povsod obhajane, tukaj pa niso taki dogodki našli prostora.

1150. Fara je bila ustanovljena. (?) (Kandler.)
1318. Patriarh Oglejski Paganus prizná Nikolaja Manfuitta za župnika Ternovskega (plebanus in „Dornech“). Bianchi, Documenti per illustrare la storia del Friule. Udine 1844. Vol. I. p. 167.
1371. Vse duhovnije Teržaške vladikovine se cenijo, koliko one dohodkov duhovnom donašajo. Prihodki župnika Ternovskega so bili cenjeni 160 lir, t. j. 225 gold. av. velj.; kaplanov službe so pa dajale 60 lir, t. j. 103 gld. 80 kr. Mainati, Memorie, Vol. I. pag. 126.
1395. Jakob Lukrich je bil po gospodu Rudolfu Valsee — glavarju Teržaškem gospodu Duinskem in Kraškem za župnijo Ternovsko prezentiran, pa škof Teržaški Arrigo ga ni hotel priznati, moral je odpovedati se župniji. Mainati, Memorie, Vol. I. p. 171.
1401. Neki Lavrencij, prej vikar v Ternovem bil je izvoljen župnikom, ter po škofu Simonu Sartarelli-ju (1396—1408) potrjen. Mainati, Memorie, Vol. I. p. 176.
1434. Martin de Los (Laas) je bil po gospodu Rudolfu Valseškem za župnika v Ternovem prezentiran, pa škof Marin (1424—1441) ga ni pripoznal. Mainati, Vol. I. pag. 238. —
1446. Gospodje Valsee tirjajo zá-se patronat več kraških fará in tudi Ternovske; škof Aldegardi (1441—1447) vlasti župnijo svojemu kapiteljnu, in
1448. jo poterdi škof Anea Silvij Piccolomini. (Dr. Kadler, Memoria dei vescovi di Trieste: Anea Silvio, Andrea e Rinaldi, ad annum 1448.)
1462. Prepír za patronstvo ne poneha; papež Pij II., prej v Terstu škof Anea Silvij Piccolomini, faro ss. Petra in Pavla v Ternovem izbriše, ter povzdigne podružnico „Mariae in Cresach“ (Knežak) v farno cerkev. (Dr. Kandler, Memorie dei vescovi di Trieste ad an. 1462. Papeževa bula ad 6. Nov. 1462.)
1464. Konča se prepír za patronat v Ternovem; fara v Ternovem zopet ustanovljena. Pogodba med kanoniki Teržaškimi in plemenitaši Valseškimi, katera daje tem patronat, unim pa letni menzale 17 cekinov t. j. 80 gl. 75 kr. Pripoznava je datirana 15. junija 1463, po papežu Piju II. pa poterjena 21. julija 1464. — (Mainati, Memoria Vol. I, p. 300; dr. Kandler in memoria dei vescovi di Trieste ad an. 1464.)
1476. Turki priderejo na Kranjsko; prilomastijo tudi na Kras. Plenijo, morijo in požigajo po gradovih in vaseh. Tudi župniku Ternovskemu nepopisljivo škodo prouzročijo; postal je siromak, zato se mu menzale katero je moral kapiteljnu dajati, na 10 let odpusti. (Storie chronografiche di Trieste del Can. Scussa, stran 88.)
1517. Podružnica sv. Jurija v Bistrici daruje župniku Ternovskemu zemljišče „Videm“ proti temu, da bo on vsak teden eno sv. mašo v nji opravil. Pismo je bilo po škofih poterjeno v letih 1650, 1656, in 1678.
1645. V Knežaku je bila kaplanija ustanovljena. (Storie chronografiche di Can. Scussa, pag. 130.)
- 1686—1712. Bil je v Ternovem župnik Nikolaj Salon, infulirani opat, škof i. p. i. (?)
1702. Strašen ogenj končá farno hišo; stara pisma večjidel pogorijo.
- 1713—1758 je bil v Ternovem župnik izversten mož Anton Spingarolli. 1730 je umerl njegov pobožni in pridni pomočnik Jernej Samsa.

1741. Baronka Marijana Lazzarinijeva je ustanovila bratovščino sv. roženkranca.
1781. Harijci so dobili svojega duhovnika. (Ekspozita).
1774. V Postenjah je bila cerkev in duhovska hiša s pomočjo blazih knezov Porcijev sozidana.
1793. V Postenjah kaplanija ustanovljena.
1827. Farna cerkev je bila podaljšana; nov veličasten zvonik prizidan.
1831. 29. junija. Fara je prišla v oblast ljubljanskih škofov. Marceglio prvi Ternovski (Bistriški) dekan, Bulla „in supereminenti apostolicae dignitatis“ je pa datirana: sexta calendas Augusti 1830. Pa prememba je bila še le leto pozneje razglašena in doveršena.
1839. V Knežaku je bila kaplanija v faro povzdignena. Pervi župnik je postal Ignacij Mali.
1856. Pel je novo mašo faran Ternovski, gospod France Dovgan, Šembijec.
1855. Razzajala je v fari strašna kolera, mnogo ljudij je pobrala, med njimi tudi občespoštovanega in ljubljenelega duhovnega pomočnika Janeza Hlebša.
1858. V jeseni je pervikrat zapel novi veliki zvon. Vliil ga je zvonar Samassa v Ljubljani. Na njem je kronografikon: „CLAVIGER PETRE ADAMA PAROCHIANOS.“ Glas imá „H.“ Tehta ravno 3165 \mathcal{Z} ter stane 3006 gld. 45 kr. Spomladi l. 1859 sta bila dva manjša zvona vlita. Srednjega je preskerbel gosp. Peter Aleš, nekdanji Ternovski duh. pomočnik in administrator; ta stari zvon tehta 24 stotov. Fara ima zdaj prav dobro zvonenje. — Bakrena streha zvonikova, altar sv. Marije Magdalene, božji grob, šteri spovednice, baldahin ali nebò, mnogo mašnih plaščev i. t. d. se je v dobi med letom 1850—1870 cerkvi preskerbelo. Velike orgle, po Malahovskem izdelane s 24. spremeni, so zapele pervikrat na sv. večer l. 1873. Stare so bile prenešene v podružnico sv. Jurija v Bistrico. Na pokopališču se je sozidala l. 1875 nova mertvačnica.
1864. Pel je sv. novo mašo pisalec teh verstic.
1866. Bila je novembra meseca nova šolska hiša slovesno blagoslovljena.
1867. Velika Bukovica je pogorela.
1869. Nova maša o. Adjuta Benigarja, frančiškana, rojenega v Ternovem.
1871. Nova maša gosp. Blaža Dekleve iz Zarečja. Sedaj je Ternovskih faranov pet duhovnikov. Oče Ljudevit Bilc gvardijan kapucinski na Reki, Bistričan; Janez Bilc, duhovnik v pokoju; France Dovgan župnik nemškega reda v Podzemlji; Blaž Dekleva, duhovni pomočnik v Lanišču, v Teržaški škofiji in Andrej Benigar, vikar kapiteljski v Alboni, Poreški škofiji, bivši frančiškan. Zares majheno število za veliko faro.
1875. Zavoljo goveje kuge v Ternovski soseski so se vsa duhovna opravila skozi 10 tednov v Bistriški podružnici opravljala.
1879. Naš rojak gosp. general Anton pl. Valenčič daroval je cerkvi lepo kazulo, menda iz hvaležnosti, da se mu je dovolilo na pokopališču narediti rakev za družino. Perva vizitacija in delenje sv. birme (11. maja) po premil. knezoškofu Janezu Zlatoustu.
- Naj s temi verstami sklenem spis o fari Ternovski. Nameraval sem spisati le suhoparno kroniko svoje rojstne župnije, pa narastel je sostavek na obširno popisovanje vseh okoliščin in razmer duhovnije. Naj bi temu spisu skorej sledili popisi drugih fará naše škofije, da se tako vedno bolj seznanimo in vedno bolj ljubimo svojo drago domovino.

II.

Bur kirchlichen Begräbnisfrage.

(Fortsetzung von Nr. 2, Seite 24 aus 1879.)

Hoc opere absoluto ad disquisitionem Extravagantis Martini V. „ad vitanda“ transibimus simulque ostendemus et absque omni dubio ponemus, tumulationem excommunicatorum toleratorum, quales hodierna die sunt asseclae confessionis Augustanae vel Helveticae in coemeterio catholico, fieri illicite, attamen tumulatione facta coemeterium suum characterem sacrum non amittere.

A.

Quibus in casibus polluitur coemeterium catholicum?

Quibus ex causis polluitur ecclesia, iisdem polluitur etiam coemeterium. Hoc universaliter receptum.

Propterea coemeterium habetur pollutum:

1. Per homicidium in loco sacro perpetratum. Ita docent ex antiquis: c. 19. dis. 1. de consecr.; Divus Antonin. in Summa part. 3. tit. 12. de consecr. eccl. cap. 6. §. 4.; Zerola in Praxi Episc. verb. pollut. ecc. vers. prim.; Ascanius Tamburinus de jure Abbatum tom. 1. disp. 23. qu. 11. n. 1.; Antonius de Escobar et Mendoza in theol. moral. trac. 6.: exam. 4. cap. 4. n. 32. p. 727.; Ludovicus Caspensis in Curs. theol. tom. 2. trac. 8. cap. 5. sec. 2. n. 72.; Thomas Delbene de Immunit. eccl. tom. 1. cap. 2. dub. 2. sec. 1. n. 2.; Ferdinandus Cast. Palaus tom. 2. trac. 11. disp. 1. punc. 1. n. 1.; Hieronymus Busebaum in Medulla theologiae lib. VI. trac. 3. dub. 4. vers. per factum; Augustinus Barbosa de potest. Episc. par. 2. all. 28. n. 2.; Sannig Univers. jus. canon. lib. 3. Decret. Tit. XL. cap. 1. n. 9.; Schmalzgruber Clerus saec. et regul. seu Decret. Gregorii IX. Pont. Maxim. lib. 3. Decret. lib. 3. par. 2. tit. XL. §. III. Quaest. 3.; ex recentioribus: M. F. Gouffet, Moralttheologie II. Bd. cap. 6. n. 308 et 311. p. 179. Edit. Regensburg 1869; Phillips, Lehrbuch des Kirchenrechts II. Abtheil., Bd. 3., Abschn. 3. cap. 2. §. 229 n. II. p. 706. Edit. Regensburg 1862; Amberger, Pastoraltheologie II. Bd. §. 118. n. 5. p. 963. Edit. Regensburg 1868; Bachmann, Lehrbuch des Kirchenrechts. Edit. Wien 1853. III. Bd. §. 505. die Friedhöfe p. 85; Petrus Scavini, Theolog. Moral. Univ. Edit. Mediolan. 1865. lib. 1. trac. 3. Adnot. Qu. 671. p. 439.

2. Per humani sanguinis effusionem violentam in loco sacro factam. Ita docet Glossa in Cap. Proposuit de consecr. Eccl. et in cap. si Ecclesia in fin. in VI.; Divus Antonius in Summa par. 3. tit. 12. cap. 6. §. 4.; Azorius Inst. Moral. par. 2. lib. 9. cap. 5. qu. 1. vers. secundo polluitur; Tamburinus de jure Abbat. tom. 1. disp. 23. qu. 11. n. 1.; Pellizarius in Manuali Regularium tom. 2. trac. 8. cap. 5. sec. 2. n. 72.; Thomas Delbene de Immunit. eccl. tom. 1. cap. 2. dub. 2. sec. 2. n. 1; Lazana in Summa QQ.: Regul. tom. 2. par. 3. verb. Ecclesia n. 12; Pax Jordanus vol. 1. de re sacra lib. V. tit. 12. n. 4; Antonius de Escobar et Mendoza in Theolog. Moral. trac. 6. exam. 4. cap. 4. n. 32. p. 727; Augustinus Barbosa de Potest. Episc. par. 2. all. 28. n. 2; Sannig, Univ. jus. canon. lib. 3. Decr. Tit. 40. cap. 1. n. 8.

3. Locus sacer per quaecunque humani seminis effusionem in loco sacro factam censetur pollutus. Diximus per quaecunque humani seminis effusionem, sive illa ordine fiat a natura praescripto ad humanam propagationem necessario, sive contra illum per molliem scilicet, sodomiam aut bestialitatem, sive a fidei, sive a pagano, sive a judaeo. Ita docent: Jacob. de Graffis in Decisionibus aur. par. 1. lib. 2. cap. 48. n. 26; Joannes Azorius, Instit. Moral. part. 2. lib. 9. cap. 5. qu. 1; Aegydius Coninck de Sacram. par. 1. qu. 83. art. 3. dub. 1. n. 229; Joannes Bapt. Lezana in Summa QQ. Regular. tom. 2. par. 3. verb. Eccl. n. 12; Ludovicus Caspensis in Curs. theolog. tom. 2. trac. 23. disp. 3. sec. 3. n. 71; Pax Jordanus Vol. I. de re sacra lib. V. tit. 12. n. 103 et 110; Augustinus Barbosa de potestat. Episc. par. 2. all. 28. n. 42; Ugolinus de Off. Episc. cap. 29. §. 3; Passerinus de pollut. Eccles. disp. 7. cap. 1. Sannig, Univ. jus. canon. lib. 3. Decret. tit. 40. cap. 1. n. 10.

4. Coemeterium polluitur per humationem cadaveris profani. Profanum cadaver vocant canonistae corpus cujuslibet pagani, non baptizati, haeretici denunciati excommunicati, et fidelis excommunicati etiam denunciati, sive corpus sit viri, sive feminae, sive infantis, aut pueri sive adulti. Hanc doctrinam tradit: Divus Antonius in Summa par. 3. tit. 12. cap. 6. §. 4; Navarrus tom. 2. Consiliorum. lib. 5. de haeticis cons. 10. ad 4. Quaest. in II. Edit. fol. 377; Emmanuel Sa verb. Ecclesiae n. 15 et 16; Joannes Azorius, Instit. Moral. par. 1. lib. 10. cap. 26. qu. 13. vers. 3. et vers. quarto modo; Antonius Naldus in Summa verb. Eccl. n. 29; Jacobus Gordonus in Theolog. Moral. tom. 2. lib. 6. qu. 9. cap. 4. n. 16; Castrus Palaus par. 2. Operis Moral. trac. 11. disp. unic. punc. 1. n. 1. in fine; Franciscus Pellizzarius in Manual. Regular. tom. 2. par. 1. trac. 8. cap. 5. n. 72; August Barbosa de Off. et Potest. Episc. part. 2. all. 28. n. 52 et 53; Pax Jordanus vol. 1. de re sacra lib. 5. tit. 12. n. 117; Ascanius Tamburinus de Jure Abbatum. tom. 1. disp. 23. qu. 11. n. 3. et 4; Suarez tom. 3. in III. Part. Disp. 81. sec. 4. verb. Quarta causa; Martinus Bonacina tom. 1 de matrim. qu. 4. punc. 19; Sannig, jus. canon. lib. 3. Decret. tit. 40. cap. 1. n. 11. et 12.

Caeterum requiritur facti notorietas.

Ad finem properantes commonere debemus, quos hodierna die quoad sepulturam ecclesiasticam esse tractandos uti excommunicatos vitandos. Hoc pulcherrime explicat Ubaldus Giraldi in suo libro: Expositio juris pontificii par. 1. Ex lib. 3. Decret. tit. 40. de consecr. Eccles. et Altaris. Sec. DC. p. 424. Editio Romae 1769; Siquidem — ita citatus auctor — ut antiquiora omittam, juxta concilium Basiliense sess. 20. et Bullam Leonis X. de Concordatis, approbatis etiam in Conc. Lateranensi V. ii omnes pro vitandis habendi erant, quos notorie in majoris excommunicationis sententiam constiterant incidisse. Praevaluit nihilominus ex consuetudine praxis, ut ii

tantum pro vitandis haberentur, qui juxta articulum VIII. ex Concordatis a Martino V. cum natione Germanica post Sess. XLIII. Concilii Constantiensis incip: „Insuper ad vitanda.“

a. a iudice ecclesiastico nominatim publicati sunt excommunicati et tales specialiter vel expresse declarati;

b. item ii, quos ob sacrilegam manuum injectionem in clericum adeo notorie constat incurrisse sententiam latam in can. si quis suadente diabolo, ut factum non possit aliqua tergiversatione celari nec aliquo juris suffragio excusari.

c. qui Benedictus XIV. addidit decedentes in Duello vel etiam extra locum conflictus ex vulnere in eo recepto, licet non declarati fuerint vitandi. Constitutio „Detestabilem“ de die 10. Novembris 1752. §. XI.

Haec est doctrina universaliter recepta canonistarum.*)

Sed sunt canonistae aevi antiqui et recentioris, qui quin discrimen facerent haereticum inter toleratum et vitandum, docent, per sepulturam haeretici etiam non qualificati, coemeterium suo caractere sacro exui. Et de his nunc nobis erit sermo.

B.

De doctrina eorum, qui coemeterium per sepulturam asseclae confessionis Augustanae vel Helveticae pollutum esse docent.

Tres praecipuis sunt doctores, qui pro pollutione coemeterii per sepulturam asseclae confessionis Augustanae vel Helveticae stant, quorum in verba jurant plures alii.

1. A. R. Claudius Lacroix, Theologia Moralis. Edit. Venetiis 1732 in lib. VII. de excommunicatione n. 258. §. 23. p. 484: Cap. sicut, et §. si autem de haeret., cap. Sacris 12. de sepultur. et alibi prohibetur ne haeretici loco sacro sepeliantur: et si fiat, locus talis sepulturae redditur in perpetuum profanus. Putant quidem Nav. Lugo de fide d. 14. n. 159. et alii multi apud Gob. n. 27. ista intelligi de haereticis nominatim denunciatis seu vitandis, sed contradicunt alii cum Krim. n. 656 et 1915. si notorie recedant in haeresi, nam si haeresis sit formalis et externa, proprie sunt haeretici. Licitum tamen est haeticum et excommunicatum sepeliri loco profano, ne cadaver inhumatum aërem inficiat, id enim sit ex necessitate et in favorem vivorum, Dicast. n. 468. Idem dicunt aliqui, si fiat in loco profano v. g. titulo consanguinitatis; canones enim vetant fieri favore haeresis in loco sacro.

Ad ista moralistae hujus verba provocant permulti, qui thesim in exordio positam defendunt, thesim nempe: per sepulturam asseclae confessionis Augustanae vel Helveticae pollui coemeterium.

Ast provocatio talis fit perperam; nam centenis in locis docet Lacroix in eodem citato opere suo contrarium. Ut assertionem hanc nostram probemus, legantur sequentia:

Liber VII. de Excommunicatione n. 259 §. 24. p. 484: Ad redimendam gravem vexationem potest parochus permittere, ut ab acatholicis in loco sacro sepeliatur v. g. officialis haeticus, quia haeretici in his partibus tolerantur, nec sciuntur esse formales, hinc passim in quibusdam dioecibus sepeliuntur etiam in templis, eo quod ibi habeant certa loca sepulturae pro familiis suis, nec possint sine gravissimis incommodis isto jure privari. Et universaliter dicunt Escobar et Krim. 1915. excommunicatos toleratos sepeliri a suis posse loco sacro, quia fideles licite communicant cum eis etiam vivis.

Liber II. de praeceptis virtutum theologiarum, Tract. I. de praeceptis fidei cap. IV. de infidelitate et vitiis fidei oppositis, dubium III. Quid sit haeresis n. 110—112. Qu. 26. p. 106: An liceat haeticos sepeliri in loco sacro? Rs. §. 1. Si quis haeticus, ante mortem dederit manifesta signa conversionis, quamvis ab haeresi absolutus non sit, potest in loco sacro sepeliri, ita Layman, lib. 1. tit. 5. p. 2. cap. 4. n. q. ubi dicit ad vitandum scandalum prius esse admonendum episcopum.

§. 2. In quibusdam Germaniae locis et longa consuetudine permittitur, ut notorie haeretici in locis sacris sepeliantur a suis ministris, ita post Laym. et alios Lugo dist. 14. n. 159, docens cum Nav. Verj. et aliis, ecclesiam etiam non violari per sepulturam ullius haeretici, nisi fuerit nominatim denunciatus vel publicus percussor clericus. Addit Lugo n. 160, si ministri haeretici publica auctoritate usurpent sibi jus sepeliendi etiam catholicos, non licet cooperari, sed posse permitti, quod impediri non potest.

§. 3. Verj. tit. 4. qu. q. universaliter docet, per jus canonicum etiam proscindendo a consuetudine, non excludi a sepultura in loco sacro, nisi haeticos nominatim excommunicatos, sed uti notavit Laym. observanda est consuetudo locorum, nullo modo tamen debet sacerdos catholicus ad ejusmodi sepulturam concurrere more

*) Vide Petrus de Murga, Disquisitiones Morales et canonicae, Edit. Lugduni 1666.

catholico, adhibendo caeremonias ecclesiae, sic enim profiteretur, fuisse ovem suam et ex iudicio ecclesiae dignum esse ejusmodi favoribus, suffragiis, orationibus, quod falsum est et esset causativum scandali gravis in populo catholico.

Ita ergo verbis auctoris ipsissimis refutavimus omnes ad Lacroix provocantes, quod per sepulturam asseclae confessionis Augustanae vel Helveticae coemeterium polluat.

2. Anacletus Reiffenstuel, Jus canonicum universum lib. III. tit. XXVIII. de sepulturis §. 3: Controvertunt hic DD.: an omnes notorie excommunicati, an vero soli excommunicati vitandi ac publice denunciati careant sepultura ecclesiastica? Navarrus in Manuali cap. 27. n. 36. item lib. 3. cons. 5. b. t. n. 2. Suarez, Disp. 12. de censuris sec. 4. n. 5., Layman lib. 1. tr. 5. p. 2. cap. 4. n. 4, Pirhing b. t. n. 68. Henriquez lib. 13. cap. 11. §. 3. et alii volunt, solos denunciatos ac vitandos carere sepultura. Moventur ab Extravag. Martini V. „ad evitanda scandala“ ubi decernitur, quod imposterum nullus excommunicatus sit vitandus, nisi sit publice denunciatus aut publicus clerici percussor: ex hoc enim inferunt, ergo caeteri excommunicati, etsi notorie tales, sepultura non privantur: cum in his cesset juris ratio supra allegata: quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare non possumus: possumus enim cum vivis non denunciatis communicare: ergo etiam cum mortuis.

E contra vero Avila p. 2. cap. 6. disp. q. dub. 6; Engel b. t. n. 19; Covarruvias in cap. Alma mater p. 1. §. 2. n. 11. et alii docent quemvis non vitandum carere sepultura; quorum opinionem etiam in nostra theol. moral. tr. 13. dist. 2. n. 26. secuti sumus et amodo sequimur non obstante Bulla Martini V. Ratio est, quia per dictam bullam Pontifex in nullo voluit gratificare excommunicatis, nec eos ab aliqua juris poena eximere, sed tantum relevare fideles innocentes eisque concedere, ut ad evitanda pericula possint cum quovis excommunicato nondum denunciato communicare, prout patet ex ipsa bulla — quam per extensum refert Covarruvias — praesertim ex ultimis ejusdem verbis ita sonantibus: „per hoc tamen excommunicatos non intendit in aliquo relevare nec eis quomodolibet suffragari.“ Ex quo sic argumentari licet: De jure communi can. 1. caus. 24. q. 2. et can. 12. b. t. certum est, quod notorie excommunicatus etiam non vitandus careat sepultura ecclesiastica, nisi eundem ab hac poena eximat ac relevet, bulla Martini V. prout ipsi fatentur adversarii; atque dicta bulla ab hac poena eundem non relevat, cum in nullo, consequenter nec poena privationis sepulturae cum relevare intendat: ergo. Nec refer quod, cesset ratio legis: quia etiam cessante expressa ratione legis, non cessat lex ipsa, quando ita jus ipsum declarat — prout fit in proposito — quia tunc tacite innuit, praeter expressam esse adhuc et latere aliam rationem legis, qualis in casu nostro facile esse potest odium excommunicati.

Illud tamen velut certum ab omnibus conceditur, quod occulte excommunicato sepultura ecclesiastica deneganda non sit: cum enim privatio sepulturae sit publica, requirit causam publicam, ne alias, qui publice habetur bonus, hac via infametur . . .

Quaeritur: quid juris, si quis juxta s. Canones sepultura indignus sepeliatur in loco sacro? An nempe et quando iterum exhumari et locus reconciliari debeat?

Rs. Si publicus clerici percussor aut excommunicatus denunciatus, vel infidelis aut paganus sepelitur in loco sacro, polluitur ecclesia debetque iterum exhumari, si ossa discerni possunt et ecclesia reconciliari, quod donec fiat, nemo interea ibidem sepeliri potest . . .

Utrum reliqui juxta s. canones sepultura indigni, exhumari debeant casu, quo in loco sacro sepeliuntur, nihil certum habetur in jure. Quamvis enim affirmativam teneant Vallensis b. t. n. 4 et 5, Sannig eod. cap. 4. n. 4, quibuscum consentire videtur Engel b. t. n. 18. ubi ait, quamvis haereticum iterum exhumari debere et Farinacius in praxi crim. qu. 128. n. 17, solidum tamen ex jure non afferunt fundamentum; quia c. 12. b. t. et. cap. 7. de cons. Eccl. quod allegant, solummodo de excommunicatis vitandis loquuntur . . .

Illud certius est, ecclesiam per sepulturam talium indignorum — exceptis percussoribus clericorum, excommunicatis denunciatis, imo etiam non denunciatis notoriis tamen — non pollui.“

Quamvis citatum canonistam aestimemus magni, hac in re, dum defendit, ecclesiam per sepulturam excommunicati non denunciati, notorii tamen, pollui, sequi non possumus, quia contra ejus doctrinam, quam caeterum nullo modo absque controversia posuerat, dum certius esse dicat, tot tantique nominis sunt canonistae, ut Reiffenstuel assentire, veritatem minus diligere esset.

3. Card. Albitius de Inconstantia in fide Cap. XVIII. n. 11—29. p. 97:

An autem cadaver haeretici sepeliri possit in loco sacro? Quaestio fuit acerrime disputata in s. Congregatione occasione cadaveris sororis uxoris Ducis Neoburgici haereticae calvinistae, quod ejus maritus voluit sepeliri in ecclesia majori terrae Düsseldorfii, renitentibus canonicis dictae ecclesiae.

Placet hic inserere votum, quod hac occasione dedi coram s. m. Urbano VIII.

Quaeritur: An in locis, in quibus impune grassantur haereses, possit cadaver haeretici sepeliri in ecclesia catholicorum?

Inter alias haeticorum poenas est denegatio ecclesiasticae sepulturae, ut ad litteram statuit Summus Pontifex in cap. Sicut de Haeret. ibi: „aut inter christianos accipiant sepulturam,“ idem statutum est in cap. excommunicavimus §. credentes verb. sane eod. tit.

Clarius habetur in cap. sacris extr. de sepulturis ubi: „sacris canonibus est institutum, ut quibus non communicamus vivis non communicemus defunctis, et ut careant ecclesiastica sepultura, qui prius erant ab unitate ecclesiae recisi.“

Qui textus licet videatur loqui de excommunicatis, ejus tamen determinatio est generalis et ita per illum textum voluit Archid. in cap. 2. de haeret. in VI. n. 7, Farinac. qu. 192. §. 3. n. 38, sed expresse probatur in cap. Quicumque de haeret. lib. VI.

Quod et Nicolaus III. in sua Const. „Noverit universitatis“ 5. Nonas Martii 1280 registrat. post Directorium, omnino prohibuit.

Et in Rituali Romano Pauli V. in rubrica de exequiis dicitur: Negatur igitur ecclesiastica sepultura paganis, judaeis et omnibus infidelibus, haeticis et eorum fautoribus, apostatis a christiana fide, schismaticis etc. P. Delbene par. 1. dub. 162. pet. 2. n. 3.

Hinc traditum est pro regula, haeticos non esse sepeliendos in loco sacro, nec pro eis orandum, dicto cap. sicut, dicto cap. Excommunicamus §. Credentes vers. sane, dicto cap. Sacris, Silvester. Carrer. Simanch. Spina. Grilland. Rojas. Pegna. Alphon. de Castro. et alii a Sanctarell de haeret. q. 192. §. 3. n. 38; Lanor de prisco et recenti funerandi more tit. 2. cap. 12. n. 9; Plures adducit Murga in tractatu de sepulturis post haec scripta impressus tom. 2. disq. 1. conc. princ. n. 1. Barbosa dicto §. Videntes n. 1. 9. Delbene par. 1. dub. 162. pet. 2.

In tantum, quod sepelientes haeticos in loco sacro sive sint clerici sive laici non solum sunt ipso jure excommunicati cap. quicumque de Haeret. in VI., sed etiam suspecti de haeresi Pegna par. 3. com. 89, Sanctarell. l. c. n. 13.

Et ab excommunicatione non possint absolvi, nisi propriis manibus extument ossa haeticorum, ut est textus in cap. 2. de Haeret. in VI.

Dummodo possint ab ossibus catholicorum discerni Soccin. in cap. Si quis Episc. n. 11. extrav. de haeret.

Et locus, in quo sepultum est haeretici cadaver, perpetuo aliorum sepultura carere debet. Sic cap. quicumque de haeret. in VI.

Neque potest in hac poena episcopus dispensare. Sayr. de censur. l. V. cap. 12. n. 12.

Et haec de jure communi; sed difficultas est, an haec poena habeat hodie locum in haeretico nominatim non excommunicato et denunciato.

Et videretur dicendum, hujusmodi poenam in haeticis nominatim non excommunicatis et denunciatis non habere locum, non solum propter extrav. „Ad evitanda,“ de qua infra, sed etiam per textum in cap. excommunicamus §. credentes, ubi Summus Pontifex prohibet dari sepulturam fautoribus haeticorum, postquam tamen fuerunt excommunicatione notati. Ergo cum doctores nostri ex eo textu inferant, cadavera haeticorum non posse tradi ecclesiasticae sepulturae, hoc debet intelligi cum qualitate in textu expressa, hoc est, si fuerint prius nominatim excommunicati et denunciati.

Secundo quia nulla alia ratione debemus abstinere a sepeliendo in loco sacro haeticorum cadavera, nisi quia prohibitum est cum illis vivis communicare: ut deducitur ex textu in cap. Sacris de sepul. Farinac. qu. 192. §. 3. n. 38. At haeticos nominatim non excommunicatos et denunciatos vitare non tenemur, sed cum illis vivis communicare possumus, ut mox probabimus: ergo nec etiam cum mortuis communicare prohibemur.

Tertio videtur cessare difficultas stante privilegio concesso catholicis a concilio Constantinensi, quod non teneantur evitare excommunicatos, nisi fuerint vel notorii clerici percussores vel nominatim denunciati.

Quod privilegium insertum est in extrav. „Ad evitanda,“ quae extravagans, licet non reperiatur inter Constitutiones illius concilii, est recepta ab ecclesia catholica, ut volunt omnes doctores, tum canonistae, tum theologi morales, ut dicit Marta de jurisdictione pr. 3. cap. 10. per totum; Sanctarell. de haeres. cap. 7. dub. 1. n. 2.

Et propterea stante hujusmodi privilegio, posse omnes catholicos communicare cum haeticis nominatim non excommunicatis nec denunciatis volvere Suarez et alii relati a Sanctarell. loc. cit.

Et in puncto, quod cadaver haeretici possit sepeliri in loco sacro, voluit Navarrus cons. 10. de haeret. et in Manual. cap. 27. n. 37; Azor tom. 1. lib. 8. cap. 11. qu. 3; Henriquez Aegypt. Avila. allegati a Layman, Theolog. Moral. lib. 1. trac. 5. par. 2. cap. 4. verb. altera est quaestio, ubi subjungit, quod in Germania quibusdam in locis, ubi catholicis permixtim vivunt Lutherani, diuturna consuetudine permittitur, ut hi in locis sacris sepeliantur ab eorum ministris. Murga loc. cit. n. 7, Pax Jordanus tom. 1. lib. 5. tit. 12. n. 127. et 128, ubi quod isto casu magis considerantur ut excommunicati, quam ut haeretici.

Sed his non obstantibus sum in voto, nullo modo posse cadaver haeretici tradi ecclesiasticae sepulturae, quia habemus textus expressos et claros, quibus cavetur, ne haeretici sepeliantur in loco sacro.

Non obstat dispositio extravagantis „Ad evitanda“ quia locum habere posset, si poena privationis ecclesiasticae sepulturae daretur haeretico ob solam excommunicationem; sed quia datur ob delictum haeresis, non videtur attendenda. Azor dic. lib. 8. cap. 13. verb. sexta haer. poena, qui dicit, quod prius fuit statutum per textum n. cap. Quicumque de haeret. quod haereticis denegaretur ecclesiastica sepultura, quam fuerit decreta hujusmodi poena a Clemente V. in cap. 3. de sepult. adversus excommunicatos.

(Fortsetzung folgt.)

III.

Kanonische Visitation und Firmung.

Die kanonische Visitation und Firmung wird im Monate Juli d. J. in folgenden Pfarren und Kuratien stattfinden:

- Am 4. Juli Vormittag in St. Georgen, Nachmittag in Voglje und Hrastje (kanonische Visitation);
- „ 6. Juli Vormittag in Naklas, Nachmittag in Duplje;
- „ 7. Juli Vormittag in Neumarktl, Nachmittag in Križe;
- „ 8. Juli Vormittag in Podbrezje, Nachmittag in Kovor;
- „ 11. Juli Vormittag in Preddvor, Nachmittag in Terstenik;
- „ 12. Juli Vormittag in Kokra;
- „ 13. Juli Vormittag in Goriče;
- „ 18. Juli Vormittag in Krainburg, Nachmittag in Primskovo (kanonische Visitation);
- „ 28. Juli Vormittag in Zapoge.

IV.

Konkurs-Verlautbarung.

In Folge Verleihung der Pfarre Neul an den Herrn Anton Zorman, wird die dem Patronate der Religionsfondsdomäne Sittich unterstehende Pfarre Kolovrat, im Defanate Moräutsch, unterm 5. Juni d. J. zur Bewerbung ausgeschrieben.

Die Religionsfonds-Pfarre Sela bei Schumberg, im Defanate Treffen, ist durch Beförderung in Erledigung gekommen, und wird dieselbe unterm 15. Juni d. J. zur Bewerbung ausgeschrieben.

Die Gesuche um diese zwei Pfarren sind an die hohe k. k. Landesregierung zu stilisiren.

V.

Chronik der Diözese.

An die Defanatsämter Adelsberg, Feistritz und Wippach wurde für die Nothleidenden Innerkrains neuerdings ein Almosenbetrag pr. 152 fl. 16 fr. zur entsprechenden Vertheilung übersendet.

Dem Herrn Anton Žgur wurde die von ihm administrierte Pfarre Prem, dem Herrn Ludwig Škufca die ebenfalls von ihm administrierte Pfarre Leskovica ob Bischoflack und dem Herrn Anton Trepal, Pfarradministrator in Sela bei Schumberg die Pfarre Kopanje verliehen.

Herr Josef Regen, Pfarrcooperator in Mariathal wurde in gleicher Eigenschaft nach Franzdorf übersezt.

Vom fürstbischöflichen Ordinariate Laibach am 20. Juni 1880.